

9-1-2559

ทฤษฎี การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ

เบญจมาศ ยศเสนา

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jdm>

Part of the [Demography, Population, and Ecology Commons](#)

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Demography by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ

นางสาวเบญจมาศ ยศเสนา¹

การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา นักประชากรศาสตร์มองว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากรจากประชากรเยาว์วัย เป็นประชากรสูงวัยพิจารณาจากการเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุกับประชากรทุกวัย โดยสังคมที่มีโครงสร้างเป็นประชากรสูงวัย หมายถึง สังคมที่มีสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (Weeks, 2002: 1-5) หรือสามารถพิจารณาได้จากอัตราการเพิ่มของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรทั้งหมดของพื้นที่นั้น (จอห์น โนเดล และนาพร ชโยวรรณ, 2552: 4) ดังนั้น หากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง ประชากรแล้วจะเห็นได้ว่า ประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่งได้เข้าสู่สภาวะของการเป็นประชากร สูงอายุแล้ว

สำหรับประเทศไทย สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรแสดงว่า ประเทศไทย ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ซึ่งพิจารณาจากผลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ประมาณ 7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.7 ของประชากรทั้งหมด ประชากรสูงอายุของประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.22 ในปี พ.ศ. 2533 เป็นร้อยละ 9.19 ในปี พ.ศ. 2549 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.36 ในปีพ.ศ.2553 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.28 ในปี พ.ศ. 2568 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ 2555) อัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุยังเพิ่มในอัตราที่รวดเร็วกว่าประชากรโดยรวม เช่นกันกล่าวคือ อัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุสูงกว่าร้อยละ 3 ต่อปี ในขณะที่การเพิ่มของ ประชากรรวมต่ำกว่าร้อยละ 1 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2553 นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมว่าอายุมัธยฐานของประชากรไทยเพิ่มสูงขึ้น จาก 29.2 ปี ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 40 ปี ในปี พ.ศ. 2573 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุนับเป็นทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่ สำคัญของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมาได้ให้

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสำคัญกับการพัฒนาทุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนที่เป็นสถาบัน ทุนทางปัญญาและทุนวัฒนธรรม ตลอดจนการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมของคนรุ่นใหม่ในการให้ความสำคัญกับปวงชนियบุคคล บุพการี และผู้อาวุโส

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าผู้สูงอายุยังมีน้อย และยังขาดการเชื่อมโยงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน จากผลการศึกษาที่เป็นการสำรวจในระดับประเทศดูเหมือนจะแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการมีทัศนคติในเชิงลบเพิ่มขึ้นหรือการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุลดลงตามเวลา อันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจตามกระแสทุนนิยม ส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกมองว่ามีผลิตภาพทางเศรษฐกิจน้อยกว่าวัยอื่น ทำให้คุณค่าของผู้สูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจลดลงส่วนคุณค่าต่อครอบครัวเช่น การช่วยดูแลหลาน การช่วยทำงานบ้าน หรือภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ที่ผู้สูงอายุสั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตก็ถูกละเลยว่าไม่มีคุณค่าต่อการผลิตหรือการสร้างรายได้โดยตรง (วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ, 2552 และ บุศริน บางแก้ว, 2555)

ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล รวมถึงการให้คุณค่าแก่ผู้สูงอายุ ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ทุนมนุษย์ถูกมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยเน้นทุนมนุษย์ใน 2 มิติ คือ การศึกษา และภาวะสุขภาพ อย่างไรก็ตาม หลังจากเกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงปลายศตวรรษเป็นระยะ ๆ ก่อให้เกิดการขยายมุมมองด้านทุนมนุษย์ โดยมีการผนวกรวมมิติด้านคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปด้วย ที่เห็นได้ชัดเจนในกรณีของประเทศไทย คือ แผนประชากรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้มีการกำหนดให้คุณธรรม จริยธรรม เป็นมิติหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพประชากรดังปรากฏในพันธกิจและยุทธศาสตร์ ในส่วนของพันธกิจได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า“เป็นการพัฒนาประชากรทุกช่วงวัยให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอยู่ในกรอบศีลธรรมและจริยธรรม สามารถแข่งขันได้ในภูมิภาคอาเซียนบนและตลาดโลก รวมถึงในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ในประเด็นการพัฒนาประชากรไทยทุกช่วงวัยเพื่อเป็นพลังต่อการเจริญเติบโตของประเทศ โดยกล่าวไว้ว่า “มุ่งพัฒนาการด้านการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ คุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมจรรยาอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดและเชื่อมโยง ตั้งแต่ในช่วงวัยแรกเกิดและวัยทารก ประชากรวัยเรียน วัยทำงานและประชากรสูงอายุได้รับการพัฒนาอย่างได้ศักยภาพของตน สามารถบริหารจัดการชีวิตของตนเพื่อให้มีชีวิตยืนยาวด้วยคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) อย่างไรก็ตาม

ตามประเด็นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในฐานะตัวบ่งชี้หนึ่งของทุนมนุษย์จึงยังเป็นประเด็นใหม่ สำหรับงานวิจัยในทางประชากรศาสตร์สูงอายุที่นำปัจจัยนี้เข้ามาพิจารณาพร้อมด้วยแทบจะไม่ปรากฏ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงต้องการศึกษาว่า ประชากรที่เติบโตภายใต้บริบทที่สังคมและสภาพสังคมวัฒนธรรมแตกต่างกัน จะทำให้การเห็นคุณค่าต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันหรือไม่ รวมทั้งการยอมรับกระแสโลกที่แตกต่างกัน จะมีการเห็นคุณค่าต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยการศึกษาในครั้งนี้จะให้ความสำคัญกับ ทุนมนุษย์ใน 3 มิติ ได้แก่ ทุนมนุษย์ด้านการศึกษาด้านสุขภาพกายและใจ และด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม และการยอมรับกระแสโลก ที่ซึ่งน่าจะมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษารื่อง “ทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาอิทธิพลของทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลกว่ามีผลต่อการแปรผันของระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุหรือไม่ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งศึกษาว่ายังมีปัจจัยอื่นใดอีกหรือไม่ที่มีผลต่อการแปรผันของระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของคนในสังคมไทย

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาค้นคว้านี้จะใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมจากประชากรเป้าหมายที่เป็นตัวแทนในระดับประเทศ โดยใช้ข้อมูลการสำรวจระดับประเทศ ภายใต้ชื่อ “โครงการการสำรวจสภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. 2554” ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นการสำรวจชุดล่าสุดที่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของผู้สูงอายุในระดับประเทศ ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบการศึกษาเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ โดยผนวกตัวแปรอื่น ๆ ไว้ในการศึกษาเพื่อใช้สถิติขั้นสูงศึกษาว่าตัวแปรใดส่งผลต่อการแปรผันของการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เมื่อควบคุมอิทธิพลของ ตัวแปรอื่น ๆ ทางด้านภูมิหลัง/ลักษณะทางประชากร โดยผู้ศึกษาได้สังเคราะห์เอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 แนวคิด กล่าวคือ

แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุนั้น สรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุไทยสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ด้านสำคัญ คือ การเห็นคุณค่าต่อครอบครัว และการเห็นคุณค่าต่อชุมชนหรือสังคม ซึ่งการเห็นคุณค่าต่อครอบครัว ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าทางจิตใจให้แก่สมาชิกใน

ครอบครัว และเป็นกำลังสำคัญในการดูแลทรัพย์สินภายในบ้าน นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจต่อครอบครัว โดยสามารถเป็นผู้จุนเจือครอบครัว และยังเป็นผู้มอบมรดกให้แก่บุตรหลาน ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุที่มีรายได้จากการทำงาน เงินบำนาญ และมีเงินออม ย่อมไม่เป็นภาระของบุตรหลานในการเกื้อหนุนเศรษฐกิจ ในขณะที่การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุต่อสังคม กล่าวได้ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้สืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถ และขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ให้กับคนรุ่นถัดไป ซึ่งสังคมจะต้องมีการถ่ายทอดมรดกทางปัญญาจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับทุนมนุษย์กับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทุนมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดอย่างหนึ่งของสังคม ถึงแม้ว่าเราจะยังไม่มีเครื่องมือใด ๆ ที่สามารถวัดค่าของคุณค่าที่เกิดจากทุนมนุษย์ได้อย่างแม่นยำว่าคน ๆ หนึ่งก่อให้เกิดคุณค่ามากเท่าไรเมื่อเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ก็ตาม แต่เราก็สามารถกล่าวได้ว่าทุนมนุษย์นั้นได้ก่อให้เกิดคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เพราะว่าหากบุคคลใดก็ตามรู้สึกถึงคุณค่าในตนเองแล้ว บุคคลนั้นก็จะยอมมองเห็นคุณค่าในตัวของคนอื่นเช่นกัน นอกจากนี้ ทุนมนุษย์เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดกันได้ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งการถ่ายทอดภายในครอบครัวนั้นมักจะเกิดจากการเลียนแบบ สิ่งใดก็ตามที่พ่อหรือแม่ให้คุณค่าหรือถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ลูกหลานก็มักจะยึดถือตามนั้นด้วย นอกจากนี้การที่บุคคลแต่ละคนมองเห็นคุณค่าในกันและกันนอกจากจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมขวัญและกำลังใจซึ่งกันและกัน ยังทำให้บุคคลอื่นนั้นรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองและต้องการนำคุณค่าที่ตนมีมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ทั้งนี้การตระหนักถึงคุณค่ายังนำมาซึ่งการให้เกียรติบุคคลอื่น ให้การเคารพในมุมมองและความคิดของผู้อื่น ให้การยอมรับ และการรู้สึกถึงการมีตัวตนอยู่อีกด้วย สังคมไทยดั้งเดิมจะให้คุณค่าแก่ผู้สูงอายุอย่างมาก และผู้สูงอายุจะได้รับการเคารพจากกลุ่มในฐานะของผู้ที่สามารถให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา และมีประสบการณ์หรือภูมิปัญญาสูง เป็นผู้ส่งผ่าน สืบสาน ถ่ายทอดวัฒนธรรม กล่าวได้ว่าในสังคมดั้งเดิมผู้สูงอายุมีคุณค่าโดยจะได้รับการยกย่อง การเชิดชู และอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และในสังคมของเอเชียผู้สูงอายุจะมีสถานภาพทางสังคมสูงมาก เนื่องจากวัฒนธรรมที่เน้นความกตัญญู รู้คุณต่อบรรพบุรุษ อย่างไรก็ตาม ในสังคมสมัยใหม่คุณค่าของผู้สูงอายุถูกลดทอนลง เนื่องด้วยคนรุ่นหลังหรือกลุ่มคนรุ่นหนุ่มสาวมีคุณค่าตามกระแสความเชื่อทางทุนนิยมและบริโภคนิยมมากกว่า เนื่องด้วยคนรุ่นใหม่มีโอกาสได้รับการศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีศักยภาพในทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ส่งผลต่อวิถีการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ทำให้ผู้สูงอายุถูกมองว่ามีผลิตภาน้อยกว่าคนรุ่นหนุ่มสาว หรือ คนรุ่นวัยแรงงาน ทำให้ผู้สูงอายุถูกประเมินค่าทางสังคมลดทอนลงไป

ในขณะที่เดียวกันสภาพสังคมตะวันตกปัจจุบัน วิธีชีวิตทางสังคมและการให้คุณค่าผู้สูงอายุ ถูกกำหนดโดยกิจกรรมและการทำงานเชิงเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อบุคคลเกษียณอายุจากการทำงาน บทบาทในสังคมจึงเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก คุณค่าผู้สูงอายุจึงถูกลดทอนตามไปด้วย (Márquez, 2014)

และท้ายสุดแนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับกระแสโลกกับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุนั้น พบว่าแม้สังคมจะมีความทันสมัยมากขึ้นเท่าไร คุณค่าและสถานภาพของผู้สูงอายุยิ่งลดลงเท่านั้น ผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยประสบกับปัญหาการด้อยคุณค่าทางสังคม และความยากจน ภายหลังจากที่ออกจากตลาดแรงงาน ความผันผวนทางการตลาดส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุทั้งในด้านความมั่นคงทางรายได้ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่อยู่ระยะการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุเลยกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อความยากจน และการลดคุณค่าทางสังคมด้วยอคติที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม และสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม (International Federation of Social Workers, 2012)

วิธีการดำเนินการ

แหล่งข้อมูลและประชากรตัวอย่าง

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลจาก “โครงการการสำรวจสภาวะทางสังคม และวัฒนธรรม พ.ศ. 2554” ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นการสำรวจที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาพของสังคมไทยเกี่ยวกับ พฤติกรรม ค่านิยม วัฒนธรรมของคนไทยในปัจจุบัน สำหรับนำไปใช้ในการติดตามและ ประเมินสถานการณ์ และทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม และใช้ในการวางแผนในการ แก้ปัญหาสังคม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการเมื่อเดือนตุลาคม 2554 ประชากรเป้าหมาย คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจนถึงอายุ 59 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2554: 43-54) สำหรับการ นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นนี้ ผู้ศึกษาได้คำนวณค่าถ่วงน้ำหนักใหม่เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรของ ประเทศ โดยประชากรตัวอย่างทั้งหมดก่อนถ่วงน้ำหนักใหม่มีจำนวนทั้งสิ้น 74,173 คน และ ประชากรตัวอย่างทั้งหมดหลังถ่วงน้ำหนักใหม่มีจำนวนทั้งสิ้น 19,627 คน โดยเป็นตัวอย่างที่ผู้ศึกษา เลือกเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการจัดลำดับการนำเข้าตัวแปรอิสระของแต่ละปัจจัย โดยที่ตัวแปรตาม (การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ) ต้องมีระดับการวัดตั้งแต่ระดับช่วงขึ้นไป ในส่วนของตัวแปรอิสระนั้นในกรณีที่มีการวัดเป็นระดับนามมาตราหรือแบบกลุ่มต้องทำการแปลงตัวแปรระดับนามมาตราให้เป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) ที่มีค่าเป็น 1 และ 0 ก่อนแล้วจึงนำไปพิจารณาในสมการ

สำหรับการสร้างดัชนีทุนมนุษย์ในการศึกษานี้เป็นการสร้างดัชนีรวมจาก 3 ดัชนีย่อย คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพกายและใจ และด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยเกณฑ์การแบ่งคะแนนและจัดกลุ่มดัชนีทุนมนุษย์ ผู้ศึกษาประยุกต์ตามแนวทางของ UNDP (2015) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ต่ำกว่า 0.550 คะแนน	หมายถึง	ระดับต่ำ
0.550 – 0.699 คะแนน	หมายถึง	ระดับปานกลาง
0.700 – 0.799 คะแนน	หมายถึง	ระดับสูง
0.800 – 1.000 คะแนน	หมายถึง	ระดับสูงมาก

นอกจากนั้นการสร้างดัชนีวัดการยอมรับกระแสโลก และดัชนีวัดการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) ทั้งนี้ก่อนการสร้างดัชนีดังกล่าวผู้ศึกษามีการทดสอบค่า KMO และการทดสอบ Bartlett's Test พบว่า ข้อมูลในการสร้างดัชนีทั้งสองนั้นมีความเหมาะสมและสามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ได้ โดยเกณฑ์การแบ่งคะแนนและจัดกลุ่มดัชนีมีรายละเอียดดังนี้

ดัชนีวัดการยอมรับกระแสโลก เมื่อผู้ศึกษาใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) จะทำให้ดัชนีดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยเป็น 0 ผู้ศึกษาจึงแบ่งกลุ่มดัชนีจากการกระจายตัวของดัชนี

การยอมรับอยู่ในระดับต่ำ	หมายถึง	มีค่าคะแนน -2.62949 ถึง -1.022067
การยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง	หมายถึง	มีค่าคะแนน -1.022068 ถึง 0.585347
การยอมรับอยู่ในระดับสูง	หมายถึง	มีค่าคะแนน 0.585348 ถึง 2.19276

ดัชนีวัดการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาแบ่งกลุ่มดัชนีจากค่ามัธยฐานของดัชนีดังกล่าว

การเห็นคุณค่าอยู่ในระดับต่ำ หมายถึง มีค่าคะแนนน้อยกว่า 0.25738 คะแนน

การเห็นคุณค่าอยู่ในระดับปานกลาง หมายถึง มีค่าคะแนนเท่ากับ 0.25738 คะแนน

การเห็นคุณค่าอยู่ในระดับสูง หมายถึง มีค่าคะแนน 0.25738 คะแนนขึ้นไป

สำหรับตัวแปรคะแนนความสัมพันธ์ภายในครัวเรือน และตัวแปรคะแนนความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านนั้น ผู้ศึกษาแบ่งกลุ่มตัวแปรดังกล่าวจากค่ามัธยฐานของแต่ละตัวแปร กล่าวคือ หากคะแนนเท่ากับค่ามัธยฐานก็ถือว่ามีความคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง หากมีค่าคะแนนน้อยกว่าค่ามัธยฐานถือว่ามีความคะแนนอยู่ในระดับต่ำ และหากมีค่าคะแนนมากกว่าค่ามัธยฐานก็ถือว่ามีความคะแนนอยู่ในระดับสูง

ผลการศึกษา

ภูมิหลัง/ลักษณะทั่วไปของประชากรตัวอย่าง

ภูมิหลัง/ลักษณะทั่วไปของประชากร พบว่า กรณีตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 39 ปี ประกอบอาชีพกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาล (ร้อยละ 68.04 เปรียบเทียบกับร้อยละ 31.96) อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสัดส่วนสูงที่สุด อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยประมาณ 4 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์ภายในครัวเรือนอยู่ในระดับสูง เกือบครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านอยู่ในระดับต่ำ

ทุนมนุษย์ของประชากรตัวอย่าง

การวิเคราะห์ทุนมนุษย์ พบว่า ส่วนใหญ่ตัวอย่างมีระดับคะแนนทุนมนุษย์อยู่ในระดับปานกลาง มีระดับคะแนนทุนมนุษย์ด้านการศึกษาอยู่ในระดับสูง (มีการศึกษา) นอกจากนั้นมีระดับคะแนนทุนมนุษย์สุขภาพกายและใจอยู่ในระดับสูง และมีระดับคะแนนทุนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน

การยอมรับกระแสโลกของประชากรตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ในการวิเคราะห์การยอมรับกระแสโลก พบว่า ตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งมีระดับคะแนนการยอมรับกระแสโลกอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 47.79) รองลงมาคือ ตัวอย่างมีระดับคะแนนการยอมรับกระแสโลกอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 31.61) และระดับคะแนนการยอมรับกระแสโลกอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 20.59) ตามลำดับ

การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของประชากรตัวอย่าง

สำหรับข้อค้นพบของการศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) พบว่า ตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งมีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 40.88) รองลงมาคือ ตัวอย่างมีระดับคะแนนการยอมรับกระแสโลกอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 31.33) และระดับคะแนนการยอมรับกระแสโลกอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 27.79) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าข้อค้นพบนี้นับเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าสัดส่วนของคนไทยส่วนใหญ่มีคะแนนการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่มีการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุก่อนข้างต่ำเป็นสัดส่วนสูงสุด ซึ่งอาจเป็นสัญญาณอันตรายที่แสดงให้เห็นว่าในอนาคตอันใกล้แม้ว่าโครงสร้างทางประชากรจะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แต่สัดส่วนของประชากรในสังคมส่วนใหญ่กลับไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณค่าของผู้สูงอายุ แม้ว่าในภาพรวมจะมีคนไทยประมาณร้อยละ 60.12 มีคะแนนการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไปก็ตาม

ตารางที่ 1 ร้อยละของประชากรตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทั่วไป (n = 19,627)

ภูมิหลัง/ลักษณะทั่วไป	ร้อยละ	ทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ	ร้อยละ
เพศ		ทุนมนุษย์	
ชาย	52.22	ระดับต่ำ (น้อยกว่า 0.550 คะแนน)	0.09
หญิง	47.78	ระดับปานกลาง (0.550 – 0.699 คะแนน)	38.05
อาชีพ		ระดับสูง (0.700 – 0.799 คะแนน)	26.84
กลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ	64.33	ระดับสูงมาก (0.800 คะแนนขึ้นไป)	35.02
กลุ่มแรงงานมีฝีมือ	35.67	การยอมรับกระแสโลก	
ภาคที่อยู่อาศัย		ระดับต่ำ (-2.629 ถึง -1.022 คะแนน)	20.59
กรุงเทพมหานคร	10.35	ระดับปานกลาง (-1.023 ถึง 0.585 คะแนน)	47.79
ภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)	20.64	ระดับสูง (0.586 ถึง 2.193 คะแนน)	31.61
ภาคเหนือ	17.64	การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	35.88	ระดับต่ำ (น้อยกว่า 0.257 คะแนน)	27.79
ภาคใต้	15.49	ระดับปานกลาง (0.257 คะแนน)	31.33
เขตที่อยู่อาศัย		ระดับสูง (มากกว่า 0.257 คะแนน)	
ในเขตเทศบาล	31.96		
นอกเขตเทศบาล	68.04		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
1 คน (อยู่คนเดียว)	-		
2-3 คน	52.59		
4-6 คน	42.80		
7 คนขึ้นไป	4.62		
คะแนนความสัมพันธ์ภายในครัวเรือน			
สัมพันธ์ภาพระดับต่ำ (น้อยกว่า 0.2413)	36.31		
สัมพันธ์ภาพระดับปานกลาง (เท่ากับ 0.2413)	20.91		
สัมพันธ์ภาพระดับสูง (มากกว่า 0.2413)	42.79		
คะแนนความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน			
สัมพันธ์ภาพระดับต่ำ (น้อยกว่า 0.3351)	43.42		
สัมพันธ์ภาพระดับปานกลาง (เท่ากับ 0.3351)	32.50		
สัมพันธ์ภาพระดับสูง (มากกว่า 0.3351)	24.09		

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการจัดลำดับการนำเข้าตัวแปรอิสระของแต่ละปัจจัย โดยที่ตัวแปรตามต้องมีการวัดตั้งแต่ระดับช่วงขึ้นไปในส่วนของตัวแปรอิสระนั้นในกรณีที่มีการวัดเป็นระดับนามมาตราหรือแบบกลุ่มต้องทำการแปลงตัวแปรระดับนามมาตราให้เป็น ตัวแปรหุ่น (dummy variable) ที่มีค่าเป็น 1 และ 0 ก่อนแล้วจึงนำไปพิจารณาในสมการ โดยผู้ศึกษาได้แยกการศึกษาออกเป็น 4 กรอบแนวคิดย่อย ดังนี้

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระของภูมิหลังทางประชากรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก (เพศ ภาควิชาที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความสัมพันธ์ในครัวเรือน และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน) และที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ (เขตที่อยู่อาศัย) ซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมดล้วนมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ยกเว้นตัวแปรอาชีพ) โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุได้ร้อยละ 0.7 ($R^2 = 0.007$) และเมื่อนำตัวแปรทุนมนุษย์ (ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพกายและใจ และด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม) และตัวแปรการยอมรับกระแสโลกเข้ามาทดสอบในสมการพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปรร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 1.1 ($R^2 = 0.011$) ซึ่งมีตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว (ยกเว้นตัวแปรอาชีพ และตัวแปรภาคที่อยู่อาศัย) ที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้นเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์
การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ (n = 19,627)

ปัจจัย	ปัจจัยควบคุม			ปัจจัยอิสระ		
	b	beta	t	b	beta	t
ค่าคงที่ (a)	-0.117		-5.661*	-0.253		-7.287*
ปัจจัยควบคุม						
เพศหญิง	0.047	0.024	3.272*	0.059	0.030	4.090*
อาชีพ: กลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ	0.023	0.011	1.465	0.017	0.008	1.055
ภาคกลาง	0.046	0.019	2.617*	0.029	0.012	1.656
ในเขตเทศบาล	-0.039	-0.018	-2.326*	-0.035	-0.016	-2.123*
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.024	0.038	5.254*	0.025	0.039	5.423*
ความสัมพันธ์ในครัวเรือน	0.052	0.052	7.236*	0.046	0.046	6.378*
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	0.032	0.032	4.275*	0.030	0.030	3.972*
ปัจจัยอิสระ						
ทุนมนุษย์				0.182	0.034	4.658*
การยอมรับกระแสโลก				0.053	0.053	7.351*
	R = 0.085	R ² =		R = 0.104	R ² = 0.011	
	0.007			F = 23.811	Adjusted R ² =	
	F = 20.459*	Adjusted R ² =		0.010		
	0.007					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ (ด้านการศึกษา) การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระของภูมิภาคหลังทางที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก (เพศ ภาค ที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความสัมพันธ์ในครัวเรือน และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน) และที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ (เขตที่อยู่อาศัย) ซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมดล้วนมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ยกเว้นตัวแปรอาชีพ) โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุได้ร้อยละ 0.7 ($R^2 = 0.007$) และเมื่อนำตัวแปร

ทุนมนุษย์ด้านการศึกษาและตัวแปรการยอมรับกระแสโลกเข้ามาทดสอบในสมการพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปรด้วยกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.0 ($R^2 = 0.010$) ซึ่งมีตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว (ยกเว้น ตัวแปรอาชีพ และตัวแปรภาคที่อยู่อาศัย) ที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้นเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ทุนมนุษย์ด้านการศึกษา การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ($n = 19,627$)

ปัจจัย	ปัจจัยควบคุม			ปัจจัยอิสระ		
	b	beta	t	b	beta	t
ค่าคงที่ (a)	-0.117		-5.661*	0.002		0.030
ปัจจัยควบคุม						
เพศหญิง	0.047	0.024	3.272*	0.055	0.028	3.821*
อาชีพ: กลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ	0.023	0.011	1.465	0.018	0.009	1.160
ภาคกลาง	0.046	0.019	2.617*	0.030	0.012	1.662
ในเขตเทศบาล	-0.039	-0.018	-2.326*	-0.035	-0.016	-2.124*
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.024	0.038	5.254*	0.026	0.040	5.558*
ความสัมพันธ์ในครัวเรือน	0.052	0.052	7.236*	0.051	0.051	7.127*
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	0.032	0.032	4.275*	0.034	0.034	4.517*
ปัจจัยอิสระ						
ทุนมนุษย์ด้านการศึกษา				-0.127	-0.019	-2.608*
การยอมรับกระแสโลก				0.051	0.051	7.074*
	$R = 0.085$	$R^2 =$		$R = 0.100$	$R^2 = 0.010$	
	0.007			$F = 21.928$	$\text{Adjusted } R^2 =$	
	$F = 20.459^*$	$\text{Adjusted } R^2 =$		0.010		
	0.007					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ (ด้านสุขภาพกายและใจ) การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระของภูมิหลังทางประชากรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก (เพศ ภาคที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ในครัวเรือน และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน) และที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ (จำนวนสมาชิกในครัวเรือน) ซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมดล้วนมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ยกเว้นตัวแปรอาชีพ) โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดรวมกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุได้ร้อยละ 0.7 ($R^2 = 0.007$) และเมื่อนำตัวแปรทุนมนุษย์ด้านสุขภาพกายและใจและตัวแปรการยอมรับกระแสโลกเข้ามาทดสอบในสมการพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปรรวมกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.1 ($R^2 = 0.011$) ซึ่งมีตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว (ยกเว้น ตัวแปรอาชีพ และตัวแปรภาคที่อยู่อาศัย) ที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังแสดงในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้นเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ทุนมนุษย์ด้านสุขภาพกายและใจ การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ($n = 19,627$)

ปัจจัย	ปัจจัยควบคุม			ปัจจัยอิสระ		
	b	beta	t	b	beta	t
ค่าคงที่ (a)	-0.117		-5.661*	-0.178		-7.581*
ปัจจัยควบคุม						
เพศหญิง	0.047	0.024	3.272*	0.060	0.030	4.115*
อาชีพ: กลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ	0.023	0.011	1.465	0.016	0.008	1.037
ภาคกลาง	0.046	0.019	2.617*	0.030	0.012	1.664
ในเขตเทศบาล	-0.039	-0.018	-2.326*	-0.033	-0.016	-2.015*
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.024	0.038	5.254*	0.025	0.039	5.375*
ความสัมพันธ์ในครัวเรือน	0.052	0.052	7.236*	0.047	0.047	6.558*
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	0.032	0.032	4.275*	0.032	0.032	4.290*

ปัจจัย	ปัจจัยควบคุม			ปัจจัยอิสระ		
	b	beta	t	b	beta	t
ปัจจัยอิสระ						
ทุนมนุษย์ด้านสุขภาพกาย						
และใจ				0.085	0.036	4.967*
การยอมรับกระแสโลก						
				0.052	0.052	7.134*
	R = 0.085	R ² =		R = 0.105	R ² = 0.011	
	0.007			F = 24.144	Adjusted R ² =	
	F = 20.459*	Adjusted R ² =		0.011		
	0.007					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และ 4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์ (ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม) การยอมรับกระแสโลก และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวแปรอิสระของภูมิหลังทางประชากรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก (เพศ ภาคที่อยู่อาศัย เขตที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ในครัวเรือน และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน) และที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ (จำนวนสมาชิกในครัวเรือน) ซึ่งตัวแปรอิสระทั้งหมดล้วนมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ยกเว้นตัวแปรอาชีพ) โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุได้ร้อยละ 0.7 ($R^2 = 0.007$) และเมื่อนำตัวแปรทุนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม และตัวแปรการยอมรับกระแสโลกเข้ามาทดสอบในสมการพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปรร่วมกันอธิบายการแปรผันของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.0 ($R^2 = 0.010$) ซึ่งมีตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว (ยกเว้นตัวแปรอาชีพ และตัวแปรภาคที่อยู่อาศัย) ที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังแสดงในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้นเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
ทุนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม การยอมรับกระแสโลก
และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ (n = 19,627)

ปัจจัย	ปัจจัยควบคุม			ปัจจัยอิสระ		
	b	beta	t	b	beta	t
ค่าคงที่ (a)	-0.117		-5.661*	-0.170		-6.774*
ปัจจัยควบคุม						
เพศหญิง	0.047	0.024	3.272*	0.056	0.028	3.897*
อาชีพ: กลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ	0.023	0.011	1.465	0.018	0.009	1.134
ภาคกลาง	0.046	0.019	2.617*	0.029	0.012	1.657
ในเขตเทศบาล	-0.039	-0.018	-2.326*	-0.037	-0.017	-2.243*
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.024	0.038	5.254*	0.026	0.040	5.551*
ความสัมพันธ์ในครัวเรือน	0.052	0.052	7.236*	0.048	0.048	6.627*
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	0.032	0.032	4.275*	0.030	0.030	3.955*
ปัจจัยอิสระ						
ทุนมนุษย์ด้านความมี-						
คุณธรรมและจริยธรรม				0.091	0.024	3.303*
การยอมรับกระแสโลก				0.054	0.054	7.395*
	R = 0.085	R ² =		R = 0.101	R ² =	
	0.007			0.010		
	F = 20.459*	Adjusted R ² =		F = 22.601*	Adjusted R ² =	
	0.007			0.010		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระ (ทวนมนุษย์ทั้ง 3 ด้าน ทวนมนุษย์เฉพาะด้านการศึกษา ทวนมนุษย์เฉพาะด้านสุขภาพกายและใจ ทวนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม และการยอมรับกระแสโลก) พบว่า เพศหญิงมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับความแตกต่างระหว่างเพศที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์นั้นอาจเนื่องจากเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันในกายวิภาคของสมองและฮอร์โมนเพศที่ทำงานผ่านสารสื่อประสาทมีผลกับอารมณ์และจิตใจ (American Psychological Association 2011) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมและอารมณ์ของแต่ละเพศ รวมทั้งกระบวนการอบรมกล่อมเกลாத่างสังคมและวัฒนธรรม ยังมีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างบทบาทของเพศชายและเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการวิเคราะห์พบว่า หลังควบคุมตัวแปรอิสระเพศหญิงมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงส่วนใหญ่มักจะแสดงออกทางอารมณ์ที่อ่อนโยน มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจบุคคลที่อยู่รอบตัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล (2543: 19) เกี่ยวกับสถานะของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันและการดำเนินการต่าง ๆ ของประเทศ ได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาในกลุ่มประชากรวัย 13-59 ปี โดยพบว่าร้อยละ 80-85 ให้การดูแลบิดามารดา (อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป) โดยที่สองในสามของผู้ดูแลเป็นผู้หญิง ซึ่งสัดส่วนในการให้การดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาที่สูงอายุที่พบนั้นแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง กล่าวคือ เพศหญิงให้การดูแลเกื้อหนุนบิดามารดาที่สูงอายุในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชาย และสอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา ตั้งชลทิพย์ และคณะ (2553: 51) เรื่องคุณค่าผู้สูงอายุ: ภาพสะท้อนมุมมองจากคนสองวัย พบว่า ทั้งเพศและอายุมีผลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ กล่าวคือ เพศหญิงในวัยทำงานมีการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุวัยต้นในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศชาย (ร้อยละ 51.5 เปรียบเทียบกับร้อยละ 43.7)

สำหรับกลุ่มอาชีพ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีอาชีพกลุ่มแรงงานมีฝีมือแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับความแตกต่างของผลการวิเคราะห์ของอาชีพนั้นอาจเนื่องจากกลุ่มแรงงานผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไร้ฝีมือเป็นผู้ประกอบอาชีพงานด้านพื้นฐานหรือรับจ้างทั่วไปอาจมีรายได้ไม่มั่นคง เนื่องจากรายได้มักขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันไป นอกจากนี้อาชีพจะบ่งชี้ถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจดังที่กล่าวมาแล้ว ยังสามารถบอกถึงศักยภาพในการดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุที่

อยู่อาศัยอยู่ในครัวเรือนด้วย (วิไลพรรณ ศรีสงคราม และคณะ 2549) ผลการวิเคราะห์พบว่าอาชีพไม่มีผลต่อระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ

ความสัมพันธ์ก่อนควบคุมตัวแปรอิสระ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคกลางมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีอาศัยอยู่ในภาคอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระ กลับพบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคกลางมีระดับทุนมนุษย์ด้านสุขภาพกายและใจสูงกว่าผู้ที่มีอาศัยอยู่ในภาคอื่น ๆ แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาคที่อยู่อาศัยอันเป็นการสะท้อนเกี่ยวกับการอยู่อาศัยในภูมิภาคที่มีความแตกต่างกันทางภูมิศาสตร์ อันจะส่งผลให้คุณลักษณะและทัศนคติของประชากรมีความแตกต่างกันไปด้วย เนื่องจากสภาพการดำรงชีวิตที่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับภาคที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคกลางมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสูงกว่าผู้ที่มีอาศัยอยู่ในภาคอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา รายงานการติดตามและประเมินแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) โดย วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ (2551: 45) เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของประชากรอายุระหว่าง 18-59 ปีพบว่า ประชากรในวัยดังกล่าวที่อาศัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในสัดส่วนที่ต่ำสุด รองลงมาคือภาคเหนือ ส่วนประชากรในภาคกลางมีการเห็นคุณค่าต่อผู้สูงอายุในสัดส่วนที่สูงที่สุดโดยไม่รวมกรุงเทพมหานคร

สำหรับความสัมพันธ์ก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุต่ำกว่าผู้ที่มีอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก เขตที่อยู่อาศัยอันเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายสภาพแวดล้อม การเข้าถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร รวมถึงวิถีการดำรงชีวิตที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของบุคคลซึ่งผู้ที่อาศัยในเขตชนบท/นอกเขตเทศบาลน่าจะมีความใกล้ชิดและผูกพันกับครอบครัวและชุมชน รวมทั้งยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมในการเคารพและกตัญญูต่อผู้สูงอายุมากกว่าผู้ที่อาศัยในเขตเมือง/เทศบาลผลการศึกษพบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีระดับทุนมนุษย์สูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล แต่ทั้งนี้กลับพบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุต่ำกว่าผู้ที่อาศัยนอกเขตเทศบาล ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล ประกอบกับผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลอาจมีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวหรืออาศัยอยู่เพียงลำพัง จึงมีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริวรรณ ศิริบุญ (2536: 42-43) ในเรื่อง

ข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย พบว่า คนหนุ่มสาวในเขตชนบทมีทัศนคติในการดูแลบิดามารดาที่สูงอายุในสัดส่วนที่สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองอย่างกรุงเทพมหานคร เพราะคนหนุ่มสาวในเขตชนบทยังดำเนินชีวิตภายใต้ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบเก่าที่ให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส และให้ความสำคัญต่อค่านิยมในเรื่องของความกตัญญูต่อกฎและการทดแทนคุณบิดามารดาในระดับที่สูง

ความสัมพันธ์ก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระ พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาจเนื่องจากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากหรือน้อยจะทำให้สมาชิกในบ้านมีความใกล้ชิดผูกพันให้ความเคารพนับถือต่อผู้สูงอายุ และการที่เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในตัวผู้สูงอายุ จะมีความเข้าใจและเห็นใจผู้สูงอายุมากกว่าบุคคลที่อยู่ในครัวเรือนที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนตัวแปรจำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนที่ว่าในกลุ่มประชากรวัยทำงานนั้น การมีผู้สูงอายุอย่างน้อย 1 คนอยู่ในครอบครัวจะพบว่าประชากรกลุ่มนี้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุมากกว่าประชากรวัยทำงานที่ไม่มีผู้สูงอายุในครอบครัว (กาญจนา ตั้งชลวิทย์ และคณะ 2553: 52)

นอกจากนั้นความสัมพันธ์ในครัวเรือนก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระ พบว่าความสัมพันธ์ภายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งความสัมพันธ์ภายในครัวเรือนเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งแสดงถึงการให้ความเคารพ และให้ความสำคัญกับสมาชิกในครอบครัวเป็นการเห็นคุณค่าสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแล ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ มากกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้นการมีกิจกรรมในครัวเรือนเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ภายในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทางบวกในทุกด้านอาจเนื่องจากการสร้างสัมพันธ์ภาพภายในครัวเรือนเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครัวเรือน ตลอดจนการเป็นสื่อกลางในการประสานและเชื่อมความรักความผูกพันระหว่างสมาชิกในครัวเรือน

สำหรับความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระ พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากมนุษย์ทุกคนจะมีเครือข่ายที่เกิดจากการมีความสัมพันธ์ทางสังคมในด้านอื่น ๆ เช่น กีฬาหรือกิจกรรมการเล่นทางวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้คนให้ดีขึ้น เพราะแรงสนับสนุนทางสังคมนั้นมีบทบาทเป็นอย่างมากใน

ฐานะตัวกลางที่ผู้คนในสังคมใช้เพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กันในการแบ่งปันความรักและความสนิทสนม ความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจของคนในสังคมตลอดจนการเห็นคุณค่าของผู้รับ

ทุนมนุษย์ (ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพกายและใจ และด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม) พบว่า ทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากทุนมนุษย์เป็นตัวเชื่อมโยงปัจจัยทางด้านการศึกษา ความมีคุณธรรมและจริยธรรม และสุขภาพและใจเข้าด้วยกันเพราะทุนมนุษย์มีความสามารถในการสร้างคุณประโยชน์มากขึ้นเท่าใดอันเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จขององค์กรก็ยิ่งมีประสิทธิภาพและโอกาสในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้มากขึ้นเท่านั้น (Stankevičienė and Česynienė 2011) อีกทั้งทุนมนุษย์ยังถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดอย่างหนึ่งของสังคมถึงแม้ว่าเราจะยังไม่มีเครื่องมือใด ๆ ที่สามารถวัดค่าของคุณค่าที่เกิดจากทุนมนุษย์ได้อย่างแม่นยำว่าคน ๆ หนึ่งก่อให้เกิดคุณค่ามากเท่าไรเมื่อเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ก็ตามแต่เราก็สามารถกล่าวได้ว่าทุนมนุษย์นั้นได้ก่อให้เกิดคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่นเพราะว่าหากบุคคลใดก็ตามรู้สึกถึงคุณค่าในตนเองแล้วบุคคลนั้นก็ย่อมมองเห็นคุณค่าในตัวของคนอื่นเช่นกันนอกจากนี้ทุนมนุษย์เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดกันได้ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งการถ่ายทอดภายในครอบครัวนั้นมักจะเกิดจากการเลียนแบบสิ่งใดก็ตามที่พ่อหรือแม่ให้คุณค่าหรือถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าลูกหลานก็มักจะยึดถือตามนั้นด้วยนอกจากนี้การที่บุคคลแต่ละคนมองเห็นคุณค่าในกันและกันนอกจากจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมขวัญและกำลังใจซึ่งกันและกันยังทำให้บุคคลอื่นนั้นรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองและต้องการนำคุณค่าที่ตนมีมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งนี้การตระหนักถึงคุณค่ายังนำมาซึ่งการให้เกียรติบุคคลอื่นให้การเคารพในมุมมองและความคิดของผู้อื่นให้การยอมรับและการรู้สึกถึงการมีตัวตนอยู่อีกด้วยในสังคมไทยดั้งเดิมจะให้คุณค่าแก่ผู้สูงอายุอย่างมากและผู้สูงอายุจะได้รับการเคารพจากกลุ่มในฐานะของผู้ที่สามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาและมีประสบการณ์หรือภูมิปัญญาสูงเป็นผู้ส่งผ่านสืบสานถ่ายทอดวัฒนธรรมกล่าวได้ว่าในสังคมดั้งเดิมผู้สูงอายุมีคุณค่าโดยจะได้รับการยกย่องการเชื้อฟังและอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและในสังคมของเอเชียผู้สูงอายุจะมีสถานภาพสูงมากเนื่องจากวัฒนธรรมที่เน้นความกตัญญูรู้คุณต่อบรรพบุรุษ

และเมื่อทำการวิเคราะห์ทุนมนุษย์ในแต่ละด้านพบว่า ทุนมนุษย์ด้านการศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องจากการศึกษาเป็นตัวแปรทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยมและการแสดงออกของบุคคล เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้

ความสามารถ หน้าทีและความรับผิดชอบ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวได้แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงน่าจะมองโลกในลักษณะที่กว้าง เพราะการได้รับข้อมูลหรือข่าวสารที่หลากหลาย ทำให้ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงน่าจะรู้จักใช้เหตุผลและหลักการทางวิชาการมาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริวรรณ ศิริบุญ (2536: 42-43) เกี่ยวกับข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย พบว่า การศึกษามีผลต่อทัศนคติในการดูแล เลี้ยงดูผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับต่ำกว่า ประถมศึกษาปีที่ 4 มีทัศนคติในการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับอื่น ๆ โดยที่ผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงจะให้การดูแลผู้สูงอายุในเรื่องของค่าใช้จ่าย และเรื่องที่อยู่อาศัยมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่านอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของบุศริน บางแก้ว (2555: 52) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชากรวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุ พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อทัศนคติทางบวกต่อผู้สูงอายุ

ทุมนมนุษย์ด้านสุขภาพกายและใจ พบว่า ทุมนมนุษย์ด้านสุขภาพกายและใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องจากสุขภาพกายและใจ เป็นการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพเป็นการวัดเชิงจิตวิสัยของแต่ละบุคคลที่ช่วยสะท้อนถึงการประเมินความรู้สึกและความเห็นคิดเกี่ยวกับภาพรวมของสุขภาพทั้งทางกายและใจของบุคคล ทั้งนี้หากบุคคลมีการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่ดี ย่อมไม่มีความวิตกกังวลใจก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิตต่อไปส่งผลต่อการดูแลตนเอง เมื่อสุขภาพกายดีย่อมส่งผลต่อการมีสุขภาพใจที่ดีตามไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอานนท์ ศรีดาเพ็ง (2553) เรื่อง “สุขภาพจิต กับทัศนคติความรักและความสัมพันธ์ทางเพศของผู้สูงอายุ” จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิต กับทัศนคติที่มีต่อความรัก พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพจิตแตกต่างกันมีทัศนคติต่อความรักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติต่อความรักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทัศนคติต่อความรักมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติต่อความสัมพันธ์ทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และทุมนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ทุมนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องจากความมีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นสิ่งที่แสดงถึงการประพฤติปฏิบัติหรือความรู้สึกที่เกี่ยวกับคุณงามความดีของบุคคลในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ความประพฤติที่ดงามเพื่อ

ประโยชน์สุขของตนและสังคม ประกอบกับการรู้จักไตร่ตรองว่าจะไรควรทำ และไม่ควรทำ ซึ่งหากบุคคลมีลักษณะดังกล่าวย่อมมีทัศนคติเชิงบวกในการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกัน จริยธรรมเป็นจุดศูนย์กลางการให้คุณค่ามีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และองค์กร การเห็นคุณค่ามีความเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์เป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เป็นมากกว่าคำพูด เพราะพวกมันได้รวมเอาทั้งคุณธรรมและจริยธรรมไว้ในตัวด้วย ดังนั้นการให้คุณค่าย่อมเป็นการประพฤติตนอย่างมีจริยธรรม เนื่องจากไม่มีการศึกษาตัวแปรความมีคุณธรรมและจริยธรรม

และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรการยอมรับกระแสโลก พบว่า การยอมรับกระแสโลกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องจากการยอมรับแนวคิดและพฤติกรรม อันเป็นผลจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการแพร่ขยายของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาลไปจนครอบคลุมทั่วทั้งโลกขณะเดียวกันกระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการขยายตัวของวัฒนธรรมโดยเฉพาะจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังนอกเขตแดนของตนในขอบเขตกว้างขวางหรือครอบคลุมทั่วโลก เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายนำไปสู่การผสมผสาน และหลอมรวมเป็นวัฒนธรรมใหม่ และมีอิทธิพลครอบงำทั่วโลก (Featherstone 1995) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มที่ยังติดกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ยังเข้าไม่ถึงหรือยังมีข้อจำกัดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ ทำให้คนกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบทั้งในเชิงคุณค่าและสถานภาพ (Faulconbridge and Beverstock 2008) ซึ่งคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ คือ ประชากรสูงอายุ

แม้ว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมาจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนที่เป็นสถาบัน ทุนทางปัญญาและทุนวัฒนธรรม ตลอดจนการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมของคนรุ่นใหม่ในการให้ความสำคัญกับปุชนิยบุคคล บุพการี และผู้อาวุโส จากผลการศึกษาพบว่าประมาณร้อยละ 60.12 ของประชากรตัวอย่างมีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป แต่ทั้งนี้ยังมีประชากรตัวอย่างอีกประมาณร้อยละ 40.88 มีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลใกล้ชิดหรือสังคมให้ความสำคัญของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุลดน้อยลง ทั้งที่ปัจจุบันสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นตามโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงทางประชากร นอกจากนั้นหลังจากนำปัจจัยควบคุมและปัจจัยอิสระเข้ามาในสมการ พบว่า มีตัวแปร

เพียง 7 ตัวเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เพศหญิงมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุสูงกว่าเพศชาย ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุต่ำกว่าผู้อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล นอกนั้นพบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความสัมพันธ์ในครัวเรือน ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ทุนมนุษย์ (ทุนมนุษย์ทุกด้าน ทุนมนุษย์ด้านสุขภาพกายและใจ และทุนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม) และการยอมรับกระแสโลกมีทิศทางความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ยกเว้นทุนมนุษย์ด้านการศึกษาที่มีทิศทางความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ดังนั้น รัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่งเสริมการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุให้แก่บุคคลในสังคมในเชิงนโยบายและการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น อันเป็นการสร้างเสริมศักยภาพและคุณภาพของผู้สูงอายุให้กลายเป็นทรัพยากรทรงคุณค่าของชาติต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การสร้างเสริมให้บุคคลในสังคมได้ตระหนักและเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบันนับเป็นสิ่งสำคัญ จากข้อค้นพบของการศึกษา พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความสัมพันธ์ภายในครัวเรือน และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ นับเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ช่วยสะท้อนถึงบริบททางสังคมไทยที่มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจประสานมีการจัดตั้งชุมชนสีขาว เพื่อช่วยให้สมาชิกในครัวเรือน หรือสมาชิกในชุมชนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน อันเป็นกิจกรรมที่สะท้อนถึงความเอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนการถ่ายทอดประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้สูงอายุให้แก่เด็กและเยาวชนภายในชุมชน อันเป็นการช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้สูงอายุกับเด็กและเยาวชนอีกหนทางหนึ่ง นอกจากนั้นควรมุ่งส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวเป็นหลัก เช่น การส่งเสริมการพบปะระหว่างเครือญาติ

นอกจากนี้ทุนมนุษย์ทุกด้าน (ทุนมนุษย์ด้านสุขภาพกายและใจ และทุนมนุษย์ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรม) เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมด้านสุขภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำกิจกรรมออกกำลังก่อนการทำงาน 15 นาที การแบ่งพื้นที่ออกกำลังกายในสถานที่ทำงาน การทำสมาธิ กิจกรรมการปฏิบัติธรรมประจำปี เป็นต้น

สำหรับการยอมรับกระแสโลกความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุข้อค้นพบนี้แสดงว่าคนไทยมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของกระแสโลกไปในแนวทางที่ดี ซึ่งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมอาจทำให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อคนในสังคม รวมทั้งผู้สูงอายุด้วย ดังนั้นการเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง การรู้เท่าทันสื่อ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมสามารถช่วยให้คนในสังคมเข้าใจลักษณะของการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการใช้ประโยชน์จากข้อมูลของโครงการ “การสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. 2554” ที่ดำเนินการเก็บรวบรวมจากตัวอย่างในระดับประเทศโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังนั้นจึงศึกษาได้เฉพาะตัวแปรที่มีอยู่แล้วเท่านั้น ซึ่งแม้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของคนไทยใน พ.ศ. 2554 แต่ข้อค้นพบของการศึกษานี้ก็นับว่าเป็นสัญญาณที่ดีที่บ่งบอกว่าคนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผู้สนใจศึกษาเรื่องในทำนองเดียวกันนี้อาจจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองกับประชากรและตัวอย่างในระดับที่เล็กกว่าและอาจเพิ่มตัวแปรอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุเข้าร่วมศึกษาด้วย เช่น ลักษณะการอยู่อาศัย แหล่งที่มาของรายได้หลักในครัวเรือน หลักประกันสุขภาพ การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ ความถี่ในการกลับไปเยี่ยมเยือนผู้สูงอายุภายในครัวเรือนตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ก็อาจเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่นๆ เช่นการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสังเกตพฤติกรรมของกรณีตัวอย่างประกอบไปด้วย เป็นต้น

ข้อจำกัดของการศึกษา

เนื่องจากผู้ศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจระดับประเทศ “โครงการการสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. 2554” ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นการสำรวจชุดล่าสุดที่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของผู้สูงอายุในระดับประเทศ โดยข้อมูลนี้จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว โดยเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-sectional data) ดังนั้น จากข้อมูลนี้ทำให้สามารถทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในเบื้องต้นได้ แต่เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ผ่านระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้วเกือบ 5 ปี ซึ่งอาจส่งผลให้เห็นถึงความล้าหลังของข้อมูลและเหตุการณ์อาจมีความแตกต่างกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

- กาญจนา ตั้งชลวิทย์ และคณะ (2553). ประชากรและสังคม 2553: คุณค่าผู้สูงอายุในสายตาสังคมไทย. คุณค่าผู้สูงอายุ: ภาพสะท้อนมุมมองจากคนสองวัย. นครปฐม, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จอห์น โนเดล และนภาพร ชัยวรรณ (2552). การสูงอายุทางประชากรและการอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในประเทศไทย แนวโน้มในอดีต สถานการณ์ปัจจุบันและความท้าทายในอนาคต. กรุงเทพมหานคร, กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย และสำนักงานภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก.
- บุศริน บางแก้ว (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชากรวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุ. สาขาประชากรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ (2551). รายงานผลการศึกษา โครงการสร้างระบบติดตามและประเมินแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564). กรุงเทพมหานคร, วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ (2552). รายงานผลการศึกษา โครงการปรับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564). กรุงเทพมหานคร, วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- วิไลพรรณ ศรีสงคราม และคณะ (2549). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร, บริษัท ทริปปี้ล กรุ๊ป จำกัด.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ (2536). ข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย. กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555). แผนประชากรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพมหานคร, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557). "ตารางสถิติ". Retrieved 2 มิถุนายน 2557, from http://popcensus.nso.go.th/sub_topic.php?pid=2.
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล (2543). สถานะของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันและการดำเนินการต่าง ๆ ของประเทศ. สาขาวิชาเวชศาสตร์ผู้สูงอายุและพหุสาขาวิทยา. ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ ศรีดาเพ็ง (2553). รายงานผลการวิจัย: สุขภาพจิตกับทัศนคติต่อความรักและความสัมพันธ์ทางเพศของผู้สูงอายุ. เชียงใหม่, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- Faulconbridge, J. R. and J. V. Beverstock (2008). "Globalization: Interconnected World". Retrieved April 30, 2015, from http://www.sagepub.com/upm-data/24132_19_Hollway_Ch_19.pdf.
- Featherstone, M. (1995). Undoing Culture: Globalization, Postmodernism and Identity, SAGE Publications Ltd.
- International Federation of Social Workers (2012). "Ageing and older adults". Retrieved May 5, 2015, from <http://ifsw.org/policies/ageing-and-older-adults/>.
- Márquez, J. A. G. (2014). "The social and cultural value of old age, a historical approach". Retrieved April 14, 2014, from <http://seacw.org/index.php/2014-02-12-12-07-43/english-blog/item/486-the-social-and-cultural-value-of-old-age-a-historical-approach>.
- Stankevičiene, A. and R. Česyniene (2011). "The Role of Human Capital in Value Creation: Theoretical Insights". Retrieved May 29, 2015, from <http://www.journals.vu.lt/ekonomika/article/view/925>.
- Weeks, J. R. (2002). Population: An Introduction to Concepts and Issues.